

*Az évgyűrűk tengelye**Kő Pál jászszentandrászi festményei sívölvény korából*

Vágnér Márton felnézett a hevesi római katolikus templom órájára. Elővette zseb-óráját, hogy a mutatókat beállítva elinduljon lóháton a szomszédos faluba, Jászszentandrásra, átvíve az időt az újdonsült neogót templom tornyára. Útközben zsebében bizsergést érzett, mintha valami sokkalta tömörebb dolgot vinne egy egyszerű óránál. Valójában az idő lüktetett ott, a leendő történések lehetőségei, s úgy dobogtak, mint a lovak patái vagy a velük együtt pulzáló szív.

Évtizedekkel később Maczky Levente, vagy ahogy a helyiek hívták, Venti ugyanazt az utat járta be, hóna alatt a neogót templom számára készült stációkkal, amelyeket a plébános rendelt meg tőle, felfedezve benne az ifjú tehetséget, a hevesi hengermintás házfalakon lógó akvarellek festőjének géniuszát, aki a melegház egykor volt üveglapjai mögé álmódott libákat, itatót, háttérben felkelő napot. Az utat ugyanazok az akácfaék szegélyezték, csak közben eltelt két háború, s míg az óramutatók kergették egymást, észrevétlenül híztak az évgyűrűk, a két település között félúton álló Szent Antal gipsz szobráról pedig csendben pöndörödött a pompeii vörös festék. A templomban már ott sorakoztak az előre elkészített, aranyfüsttel borított képkeretek. Az üveges is meghozta a nútba passzoló táblákat. A betoppanó Levente térdre ereszkedve keresztet vetett. Új-ján még alig száradt meg a szenteltvíz, mikor a képekkel teli mappából a padosorok közé rendeződtek Krisztus keresztútjának stációi. És akkor, mintha mozgolódnak kezdtek volna az Aba-Novák-freskók robusztus figurái, Kapisztrán, Hunyadi és Szent János tekintetében egyszerre volt vélhető valami meglepettségféleség és diadalmasság. A déli harangszót kondító figurák is megálltak egy pillanatra, átnézve válluk fölött, így hallani lehetett a szárnyzuhogást, azt a heves szorgoskodást, ahogy a kobaltkék ruhájú angyalok a bolthajtásos templomablak fölötti szemöldökre zizegtetik a nándorfehérvári történések gót betűkkel felírt történetét. Zizegték a papírlapok is a templom keramitpadlóján, és úgy terítették be a kövezetet, mintha épp Szent László fakasztott volna vizet belőle lándzsájával.

Ott, abban a pillanatban egyszerre voltak jelen a Venti által megidézett bibliai figurák és Aba-Novák történelmi szereplői pont úgy összefonódva, mint a pillérekre festett piros-kék fonadékminták. Köztük állt az ifjú mester, és olyan érzések kavarghattak benne, hogy életre hívott valamit, megelevenítve a múltat.

Képeinek pulzáló pigmentjei közé attól fogva szabad a belépés. Úgy járhatunk-kelhetünk e röpke terekben, mintha szobrok közé lépnénk egy szobrász műhelyében. Soha nem látható közelségből szemlélődünk. Hallhatjuk sírni az asszonyokat, halljuk Jézus vigasztaló szavait arámi nyelven, hallhatók a korbácsütések, a keresztfába utat vágó szög cikkanása. Érezni a cédrusok illatát, amelyet a tavaszi szél hoz a Jordán folyó felől. Persze e képek nem csupán Júdeában játszódnak. A háttérben felbukkanó tájak látványát Venti nap nap után magába szívhatta, ha kibandukolt a Hevessel határos pusztacsá-

szi elágazáshoz, és ott Sárgapuszta felé tekintett a dimbes-dombos ligetben. Vezekény felé rajzolódik úgy az égbolt, mint ezeken a festményeken a verceli útról nézve, ahogy a kora nyári meleg levegő rezgetteti a báránnyelheket topázkék párákódbe hajlón.

Felkerült hát a pillérekre a Passió-sorozat utolsó darabja is. Az üvegben még tükröződni látszik az ifjú Kő Pál süvölvény arcvonása, pályája évgyűrüinek tengelyében. Épp-hogy kezdtek magukba szívni a keresztút képei a templom tömjénfüstjét, s fogtak finom hullámmzásba az akvarellek félfamentes papírlapjai a melegházi üveglapok között, mikor Venti, a leendő szobrász elindult a gótikus sziklák rögös útján, azon a távolba vesző, kacskaringós ösvényen, amelyet oly sokszor láthatunk középkori táblaképek szegletén. S míg az óramutatók kergetik egymást odakint a jázszentandrászi templomtornyon, észrevétlenül pulzálnak a képek odabent.

Köszöntjük a 70 éves művészt!

NEMES PÉTER (1979) szobrász, tervezőgrafikus. Kő Pál tanítványa volt a Magyar Képzőművészeti Egyetemen. „Kő Pál, a Szárnykészítő” (2006) című könyv fotográfusa, képszerkesztője. Amerigo Tot-kutató, illetve monográfus (2009). Budapesten él.